

European Training Foundation

TRENDËT E REJA EKONOMIKE DHE TË TREGUT TË PUNËS DHE NDIKIMET E TYRE PËR PUNËSIM DHE ZHVILLIM TË SHKATHTËSIVE

Iwona Ganko
28 tetor 2021

TRENDËT E REJA EKONOMIKE DHE TË TREGUT TË PUNËS NË VENDET PARTNERE TË ETF - KONTEKSTI

- ❑ **Vendet fqinjë të BE-së janë shumë të ndryshme, secili me dinamika të ndryshme:** Ballkani Perëndimor dhe Turqia, Partneriteti Lindor, Mesdheu Jugor dhe Lindor dhe Azia Qendrore. Megjithatë, përkundër një **potencial të madh**, shumica e vendeve vuajnë nga **produktiviteti i ulët dhe përdorimi joefikas i burimeve, veçanërisht i burimeve njerëzore**
- ❑ **Ndikimi i ndryshimit teknologjik në zhvillimin e kapitalit njerëzor është shumë intensiv dhe është përsheptuar ndjeshëm nga pandemia COVID-19.** Vlera e shtuar e sektorit të TIK është zgjeruar me kalimin e viteve, veçanërisht në vitet 2020-2021
- ❑ **Marrëdhëniet industriale po ndryshojnë thellësisht me zhvendosjen e fuqishme sektoriale drejt shërbimeve dhe drejttimeve të reja të politikave drejt gjelbërimit të ekonomive**
- ❑ **Paqëndrueshmëria ekonomike dhe e tregut të punës dhe rreziqet në rritje të përjashtimit social sjellin sfida të reja për politikat e punësimit (veçanërisht për të rinjtë dhe gratë) dhe arsimin dhe sistemet e trajnimit**

FORMAT E REJA TË PUNËS NË VENDET PARTNERE TË ETF - GJETJET

- ❑ **Rritja e vetëpunësimit, punës së pavarur (freelancing), punës në distancë dhe punës në platformë** – nën kontraktimi, shfaqja e start-up kombëtare, parqeve teknologjike dhe rritja e numrit të punëtorëve në platformat ndërkombëtare – **Serbia, Ukraina, Maqedonia e Veriut, Armenia, Mali i Zi, Bosnje-Hercegovina, Shqipëria, Egjipti, Rusia**
- ❑ **Puna në platformë: Vendet e Partneritetit Lindor** - e përhapur në Ukrainë, e ndjekur nga Bjellorusia. Popullariteti në rritje në Azerbajxhan, Gjeorgji dhe Moldavi. Prevalenca me rritje të madhe në Armeni dhe Azerbajxhan
- ❑ **Kryesisht të përfshirë të rinjtë, shumica burra të arsimuar** (segmentim i fortë gjinor) nga kryeqyteti dhe qytetet tjera më të mëdha
- ❑ **Puna në distancë:** TIK, artet multimediale dhe dizajni, shkrimi dhe përkthimi
- ❑ **Në vend:** udhëtim i përbashkët, shërbimet e dorëzimit

FORMAT E REJA TË PUNËS NË VENDET PARTNERE TË ETF - GJETJET

- ❑ **Nxitja e fleksibilizimit dhe segmentimit të tregut të punës:** me aftësi të larta dhe me aftësi të ulëta / gjini
- ❑ **Njohje e kufizuar e fenomeneve të reja në politikat e fundit** dhe ne shumicën e rasteve rregulloret nuk janë përshtatur mirë ndaj formave të reja të punës
- ❑ **Partnerët socialë pothuajse nuk janë të pranishëm** – dialog social, politikëbërje?
- ❑ **Joformaliteti i përhapur gjerësisht**, mbulim i kufizuar nga politikat e punësimit, shërbimet apo përfitimet sociale
- ❑ **Zhvillim i kufizuar i karrierës**, menaxhimi algoritmik
- ❑ **Megjithatë, format e reja të punës nuk janë të lidhura me pasigurinë, por më tepër me të ardhura shtesë dhe më të larta se në sektorët tjerë dhe mund të bëhet alternativë ndaj migrimit**

FORMAT E REJA TË PUNËS NË VENDET PARTNERE TË ETF

- IMPLIKIMET

- **Lidhshmëria:** infrastruktura me shërbime digjitale
- **Kushtet e punës** - rregulloret e tregut të punës, duke përfshirë statusin e punësimit dhe tatimet
- **Strategjitë e shkathtësive për të adresuar kërkesën për shkathtësi** (duke përfshirë implikimet për sistemet e arsimit dhe trajnimit)
- **Zhvillim i kufizuar i karrierës**, por mundësitë e zhvillimit të aftësive – të mësuarit në vendin e punës
- **Roli i PATP dhe SHPP** në mbështetjen e tranzicionit në punësim dhe nga punë për punë në ekonominë e platformës

Qasja në informacion: puna e pavarur, puna në platformë mund të bëhet një rrugë për punë për të papunët ose të nën punësuarit

Qasja në shërbime: këshillim, orientim në karrierë dhe shërbime të tjera mbështetëse

- **Nevoja për të zgjeruar njohuritë dhe të kuptuarit, jo të kapura nga statistikat tradicionale** - (mos)përcjellje e punës në platformë ose transaksionet e punës së pavarur

FORMAT E REJA TË PUNËS NË VENDET PARTNERE TË ETF

- IMPLIKIMET PËR SHKATHTËSI

- Shkathtësitë digjitale
  - STEM dhe TIK, artet multimediale dhe dizajni, shkrim-lexim - shkrimi dhe përkthimi
  - Shkathtësitë gjuhësore, në veçanti anglisht dhe rusisht
  - Shkathtësi sipërmarrësie, orientimi ndaj klientit dhe vetorganizimi
  - Shkathtësi analitike dhe të zgjidhjes së problemeve
  - Vetëprezantimi, organizimi dhe komunikimi
  - Menaxhimi i karrierës dhe të mësuarit për të mësuar
- **Implikimet për arsimin dhe trajnimin: zhvillimi i shkathtësive të rriturve, njohja e shkathtësive, vlefshmëria, certifikimi**

Publikimet e fundit të ETF (2021)

E ardhmja e punës – Forma të reja punësimi në vendet e Partneritetit Lindor:
Puna në platformë

Ndryshimi i shkathtësive për një botë në ndryshim: Kuptimi i kërkesës për
shkathtësi në vendet fqinje të BE

Hapësirë e hapur: <https://openspace.etf.europa.eu/pages/future-work-new-forms-employment-and-platform-work>